

Mannen som kom ut

Bo Linder

NUET

Det är vintersportlov. Jag har sagt till familjen:

”Jag åker upp till Stockholm och går till bibliotek. Som vanligt. Ni vill ju resa till Mormor och Morfar. Jag följer inte med den här gången heller. Vi ska ju åka dit senare. I sommar om inte förr. Då kommer jag självklart med.”

Katarina förstår. Som så ofta tidigare. Hon vet, vis av erfarenhet, att det kommer att bli lättare för mig att klara av min tillvaro, lättare att umgås med familjen, om jag får tillfälle att koppla av ett tag från henne, från barnen.

Jag har fattat mitt beslut. Bara för någon vecka sedan. Nu eller aldrig.

Allt må gå åt helvete. Jag kan bara inte leva som jag lever. Jag står inte ut längre. Jag måste helt enkelt få tillfälle prova ut. Vem är jag egentligen?

Jag har resonerat med mig själv:

”Fyrtio år gammal. Vill jag leva resten av mitt liv i ovisshet? Gräma mig, när jag är tio, tjugio år äldre, över att jag aldrig tog chansen?”

Då blir jag tvungen att säga till mig själv:

”Du har aldrig tagit chansen” på grund av att du varit för feg. Inte sant?

För rädd att mista din egen trygghet och bekvämlighet.

Och din familj? Du har heller inte vågat därför att du var så rädd om familjen.

Stämmer inte det kanske? Åtminstone har du intalat dig det.

Och själv har du alltid varit fylld av en stor rädsla inför det okända. Eller hur? Och rädd för sanningen? Har inte ditt liv blivit till en outhärdlig mardröm, därför att du ständigt gått och varit rädd för dig själv? Rädd för ditt verkliga jag?”

Men nu. Säkert kommer jag, om jag inget gör, gå omkring och ständigt anklaga mig själv för min förbannade feghet. Tills en dag jag inte orkar längre.

Jag är då redan en bit över de femtio. Jag har försuttit alla tillfällen.

Jag inser att jag aldrig fick göra, aldrig kommer att få göra det jag längst inne i mig själv, under hela mitt liv, alltifrån tonåren, först omedvetet, senare medvetet, längtat efter att få göra.

Trots allt det som jag ändå fått ut av min tillvaro anser jag att mitt liv blivit ett katastrofalt misslyckande.

Då, när det är för sent, öppnar sig en enda utväg. Skrämmer. Men tvingar mig till sist.

En stilla, smärtfri sorti ur livet, iscensatt av mig själv.

Ett antal tabletter ur en medicinburk. Några glas sprit. Ett förhoppningsvis behagligt insomnande.

Men trots allt har detta självmord skett delvis mot min egen vilja.

För jag ville ju inte göra mig själv och mina närmaste så illa. Eller hur?

Varför orkade han egentligen inte fortsätta att leva? Vad var det som tyngde honom så fruktansvärt? Så fruktansvärt, fruktansvärt hemskt?

Ni far iväg med bilen i kylan. Jag vinkar adjö. Jag tycker du tittar forskande på mig, Katarina. Anar du något? Jag är så helt uppfylld av mitt beslut att jag är alldeles lugn och sammanbiten. Vi kramar varandra tafatt till avsked. Som vanligt känner du nog att jag inte är med helt utan drar mig undan. Lite grann.

Varför gör jag det? Har du slutat att fundera över varför det blivit så mellan oss?

Älskar jag dig inte? Har jag aldrig älskat dig?

Jag känner mig dyster, men glad på samma gång. För snart skall jag äntligen få visshet.

Det är lördag. Jag städar huset som en besatt, det går undan när man är ensam. Inga ungar som springer i vägen eller skräpar ned. Som man måste tjata på.

Och man får tid att tänka. Jag har funnit att det går sällan så bra att tänka igenom saker och fundera ut lösningar på problem som när jag städar eller diskar i ensamhet – utom förstås när jag – fortfarande ensam – strövar i skogen eller åker skidor.

Jag grunnar alltså över mitt liv. Som i detta ögonblick. Skulle jag alltid vilja ha det så här? Slippa ifrån andra människor nära inpå mig?

Bara tänka på mig själv. Vårda mig själv. Skita i andra. Bara göra vad jag känner för, när jag känner för det.

Är en sådan tillvaro möjlig? Om den är det, skulle man vara lycklig då? Verkligen leva?

Huset är stort. Drömhuset. Det tog många år att få det. Så stort att alla i familjen har sin egen vrå, sitt eget rum att dra sig tillbaka till. Så stort att det finns plats för samvaro i rymliga vardagsrum och kök.

Bra läge och lagom stor trädgård.

Jag tänker på att det känns åtminstone något bättre för mig nu sedan huset blev klart efter ombyggnaden. Sedan allt blev så här fint och prydligt. Jag kan få vara ifred när jag känner för det. Men har vi fått det så här bra alltför sent?

Ibland tycks mig huset så likgiltigt. Mera som en börda. Allt som skall ordnas och ses till. Och det kostar en massa pengar. Särskilt nu i början, innan vi kunnat amortera så mycket.

Och även om jag nu har min egen vrå så gör det sig vare till eller ifrån när det är som det är med mig. Jag har insett att huset inte kan lösa mitt problem. Vara lindring – OK ! – men inte mer.

Städningen är klar. Jag packar febrilt. Om tre timmar går tåget. Och jag måste äta något innan jag åker. Jag vill också hinna in till stan och gå på rea. Vill slippa åka iväg i min gamla lodenrock. Vill köpa något ungdomligare, något fränare.

Jag rusar ut på gården. Upptäcker att dörren till uthuset där vi förvarar cyklarna och skidorna inte går att öppna. Marken sluttar lite ner mot byggnaden och häromdagen, när det var töväder, samlades vatten längs väggen där dörren sitter. Det frös senare till is som når över tröskeln. Fram med ett spett från garaget. Jag svänger spettet som en galning. Känner mig ung och stark.

Jag förvånas själv över den obändiga kraft, den våldsamma frenesi, med vilken jag stöter spettet gång på gång i den flera centimeter djupa isen.

Numera brukar jag annars ta det lugnt vid sådana arbeten. Ta pauser och filosofera emellanåt.

Men nu gäller det förstås att bli klar snabbt. Tåget kommer inte att vänta på mig.

Upp på cykeln de få kilometerna in till stan. Springer runt i fyra olika affärer och köper två täckjackor. Den ena mindre tuff men den är varm och går över ändan. För utförsåkning på skidor.

Den andra precis som jag önskar. Kort, pösig. Sexig, inbillar jag mig. Röd, blå och vitrandig. Underbart skön. Man behöver bara ha skjorta eller en T-shirt under. Passar att ha stickad luva till. Och tajta jeans.

Nu ska jag inte längre behöva gå och ha komplex över min klädsel. För att jag ser för gammaldags ut.

Men min mor, om hon hade levt och sett mig i dessa kläder, skulle inte ha gillat det. ”Varför försöker du klä dig som en tonåring?” skulle hon ha sagt. Och brukade säga när jag kom i jeans. ”Du är ingen ungdom längre.”

Jag hatade henne för det. Visserligen var det sant, men jag känner mig ung. Och jag vet att jag ser yngre och barnsligare ut än jag är.

När jag var riktigt ung önskade jag inget högre än att se äldre och mer mogen ut.

Men nu är detta en fördel som jag hoppas kunna utnyttja. För i mitt innersta vet jag att denna tillgång inte kan räcka så värst länge till.

Om jag vill passera för att vara en yngre man och inte en medelålders man så är jag ute i sista minuten nu. I fråga om detta är klockan för min del fem minuter i 24.00. Det är min bestämda uppfattning.

När jag kommer tillbaka till huset är Maria, min 18-åriga dotter där. Hon jobbar på lördagsförmiddagarna på ett varuhus. Annars går hon på gymnasieskolan.

Hon följer numera sällan med den övriga familjen när vi åker bort tillsammans eller deltar överhuvudtaget i familjens gemensamma aktiviteter.

Dotter nr 2 – Ylva, 15 år – har också börjat visa samma tendenser. Men den här gången har hon inte haft något emot att träffa Mormor och Morfar.

Grabbarna – Jacob, 12 och Mats, 9 – hänger fortfarande med utan protester. De kan ju inte heller klara sig på egen hand under flera dagar. Dessutom har de ännu inte i motsats till sina äldre systrar fått en massa olika intressen eller utövar en mängd aktiviteter vid sidan av skolan. Men deras tid ska väl komma om några år och som förälder kommer man att bli ganska fri och obunden.

Efter alla dessa år med små barn, tänk vilken fantastisk sak att fritt få välja att göra vad man själv – just för ögonblicket – vill göra. Men jag ska inte klaga. Jag – och Katarina – har varit lyckligt lottade. Vi har fina,

lugna barn som i det stora hela det bara varit något positivt att vara föräldrar till.

Maria är på ganska grinigt humör medan hon gör i ordning en sen lunch åt sig. Hon har fått stiga upp tidigt denna morgon, tidigt i förhållande till när hon gått och lagt sig. Som vanligt har hon tillbringat fredagskvällen med den popgrupp där Staffan, hennes kille, sedan ett halvår spelar gitarr. Maria och ett par av hennes kompisar brukar vara doa-kör eller vad det nu heter och är oftast med då bandet repeterar och nästan alltid då de har spelningar ute.

Katarina och jag gillar det inte riktigt. Det tar för mycket tid från hennes skolarbete. Hon blir trött och ilsken av för många sena kvällar och för lite sömn. Och då och då ger detta upphov till små familjegräl mellan oss och henne. Dock inte så allvarliga för i grund och botten är Maria en ambitiös och skötsam tjej.

I rasande fart gör jag själv i ordning mat åt mig och försöker undvika att komma med förmaningar till Maria inför lördagskvällen.

Som vanligt då hon är ensam i huset, kan hon ha folk hemma på kvällen och ordna någon liten fest om hon så vill. Men i så fall får hon inte glömma att ställa allt i ordning efteråt och se till att det ser städut i kök och vardagsrum.

Hon vet inte hur det ska bli. Kanske ska hon och Staffan hem till någon annan före och efter spelningen. Hon gillar inte att ordna för mycket i förväg, föredrar att improvisera. Hon kommer att tillbringa natten med Staffan. Det är inte första gången. Katarina och jag litar på henne.

Jag vill inte tjata. Jag vill inte förstöra min upprymda stämning, min känsla av lugn och tillförsikt inför det okända som väntar mig. Inte krossa den dimension av överklighet och ovanlighet som allt omkring mig har börjat att anta.

Jag vill inte bryta förtrollningen som just nu har kommit att prägla min inställning till omvärlden och mitt sätt att handla denna lördags-eftermiddag.

Samtidigt förefaller det mig på något underligt vis – det känns både vagt upphetsande och ganska skrämmande – att detta kan vara sista gången i mitt liv som jag befinner mig i mitt så välkända, hemtrevliga kök.

Att det kanske är sista gången som jag sysslar med gamla invanda

saker. Som nu då jag ägnar mig åt att laga i ordning lunch åt mig själv.

Skulle detta verkligen kunna vara sista gången som jag vistas i mitt eget hem?

Jag tänker faktiskt igen på döden. På att dö. På att råka riktigt illa ut. Utan att bli direkt nedstämd.

Vad ger jag mig in på egentligen? Ska det som jag tänker ge mig in på, förändra mitt liv helt? Eller kanske medföra dess slut? Skall jag få vara med om något fantastiskt som också kan vara riskfyllt, utsätta mig för verkliga faror?

Det jag tänker göra kommer ju att föra mig samman med människor som jag inte vet något alls om. Främlingar som kanske kan göra mig illa. Som kan få för sig att vilja utnyttja min brist på vilja att vara på min vakt.

Men tanken gör mig inte särskilt rädd.

Jag måste göra det som jag tänker göra. Det finns inget alternativ längre för mig.

Annat än att jag själv kommer att bli ett hot mot min egen existens genom att själv kanske förorsaka dess slut i förtvivlan och raseri över min egen oföretagsamhet.

För att jag inte vågade ta steget över till det lockande okända.

Så iväg till stationen i snömodden med en stor bag på pakethållaren och iförd min nya jacka. Svettig, ivrig, nervös, lättad. Vad väntar mig egentligen?

RETRO

För fyra år sedan hade jag helt slutat med att vara gymnastiklärare på gymnasieskolan. Jag hade förberett mig för denna förändring gradvis under flera år. Vid sidan av gymnastiken hade jag börjat undervisa i andra ämnen.

Först bara i en enda klass där jag hade svenska. Sedan efter ett par år omfattade halva min tjänstgöring svenska språket. Så småningom blev det också engelska.

Jag trivdes bra med att inte jämt ha hela det stora gymnastikhuset som min arbetsplats. Jag uppskattade faktiskt att vara mindre rörlig. Att kunna koncentrera mig till en mer begränsad lokal utan att behöva kolla rörliga elever och behöva springa mellan omklädningsrum, personalrum och de olika gymnastiksalarna. Jag brukade hålla till i två olika byggnader. Jag hade tyckt att det blivit jobbigt att flänga runt till utomhusaktiviteterna – då årstiden så tillät – på diverse banor och planer.

Det var skönt att slippa besöka skolans huvudbyggnad minst en gång om dagen för att kolla läget, hämta papper med meddelanden, lämna ifrån mig papper, tala med folk. Nu befann jag mig i huvudbyggnaden för det mesta hela skoldagen.

Jag var glad att slippa jäktet. Det var ofta svårt att hinna med något vettigt på de korta gymnastiklektionerna, då eleverna skulle hinna med både att klä om sig innan (och helst duscha) och klä på sig efteråt. Och dessutom före och efter gymnastiken skulle de förflytta sig mellan olika byggnader, belägna i olika kvarter.

Visserligen hade vi numera fått en del dubbeltimmar i gymnastik vilket gjorde ämnet mindre stressigt. Men å andra sidan blev det för varje klass inte mer än ett eller ett par tillfällen per vecka.

Men – i ärlighetens namn – i grund och botten var det ju en viss sak – en helt annan sak – som var avgörande för mitt beslut att helt lämna min bana som gymnastiklärare.

Jag passade helt enkelt inte längre som lärare i detta ämne. Sedan jag kommit underfund med mitt speciella problem, tyckte jag ibland att det